

NOVUM

MUZEUM JINDŘICHOHRADECKA červen 2007

ALEX – GRAFIK A MALÍŘ

Adolf Jelínek, tvořící pod pseudonymem „Alex“, se narodil roku 1890 ve Strmilově. Svě výtvarné vzdělání získal na Uměleckoprůmyslové škole v Praze, Akademii v Mnichově a pražské Akademii (v ateliéru Maxe Švabinského).

Jako jeho slavný profesor, i on se po celý život zabýval převážně tvorbou realistickou s jemným nádechem pozdního romantismu obracujícího se do první poloviny 19. století. Tak vznikají mnohé grafické práce s náměty potulných kejklířů, cikánů,

pasoucích se koní nebo heroických jezdců plných dynamického a vzrušeného pohybu. Objevují se četné alegorie ročních období či motivy přírodní. Mimo to i témata fantastní. Dokumentoval také významné stavby své doby – například mostu v Bechyni nebo Mohyly gen. Štefánika. Nevyhýbal se ani křesťanské tematice (četné barevné lepty Ecce Homo, Panny Marie s dítětem, Ukřížování aj). Jeho umělecký výraz je snadno rozpoznatelný díky již zmíněné dynamice a bravurní kresbě. Technika leptu a později suché jehly mu dovozovala vytvářet velmi subtilní grafické práce vyznačující se uvol-

něným rukopisem a sebejistou rukou zkušeného rytce. Jeho práce v sobě noutají inspiraci Rembrandtem či Maxem Švabinským. Malbě se nevěnoval soustavně a tak za nejdůležitější část jeho tvorby je třeba brát jeho práci v oboru grafiky. Mezi zajímavosti však patří jeho patentovaný vynález - tzv. „výtláčny štětec“ fungující na principu inkoustového pera, kterým barvu na plátno vytlačoval, čímž malba nabývala reliéfní struktury a patřičné hloubky. Kromě výtvarné tvorby se příležitostně pouštěl i do tvorby literární. Svě romány doprovázel vlastními kresbami a grafickými pracemi („Černošedé oči“, „Pohádky“). Kromě toho ilustroval například bibliofilské vydání Puškinova Evžena Oněgina, Vrchlického „Českých balad“ či jeho „Legendu o sv. Prokopu“. Alex zemřel roku 1957 v Praze. Muzeum Jindřichohradecka tak touto výstavou připomene jeho 50 výročí úmrtí. Návštěvníci si budou moci ve výstavní síni „13“ na Balbínově náměstí prohlédnout grafické práce a několik olejových obrazů z různých období Alexovy tvorby. Kromě rozsáhlých grafických cyklů i jeho knižní ilustrace. Všechny exponáty pocházejí z vlastních sbírek. Výstava potrvá od 14. června. do 22. července 2007.

Martin Vaněk

Výstava hraček v muzeu pokračuje Tentokrát s motem „Jede, jede mašinka...“

Hlavní výstavní sezónu naplní v Muzeu Jindřichohradecka pokračování výstavy hraček s názvem „Kdo si hraje nezlobí“. Tato jedna z nejúspěšnějších loňských výstav byla instalována ve výstavní síni „Ve Svatojánské“ v minoritském klášteře při kostele sv. Jana Křtitele a představila velkou kolekci hraček, a to především z muzejních sbírek. Na své si přišli nejenom obdivovatelé panenek, jejich oblečků a pokojíčků, ale také autíček, letadel, vláček, traktorů, stavebnic, různých typů her, loutek, zvířátek a dalších hraček. Prezentovány byly především historické lidové hračky, ale také produkce firmy JAS ze Stráže nad Nežárkou a současní tvůrci hraček z regionu jako například Luděk Fiala a Jiří Drhovský. Část vystavené kolekce pochází z daru I. mateřské školy v Růžové ulici, díky němuž byly představeny hry a hračky dětí především z přelomu 19. a 20. století. Doplnkem výstavy jsou také hračky z jindřichohradeckých domácností, které byly na výstavu zapůjčeny příznivci Muzea Jindřichohradecka.

Letošní výstava zachová částečně svoji podobu i vystavené exponáty, ale její vybrané kousky budou doplněny novou kolekcí hraček, jejichž hlavním tématem jsou dopravní prostředky. Představeny budou především různé typy vláček a mašinek, autíčka, letadla a další spíše „klučičí“ hračky. Součástí bude také vlakové kolejiště s vláčky a autodráha. Na zápůjčkách exponátů se budou podílet především sběratelé a modeláři z Jindřichova Hradce a blízkého okolí. Potěšení budou nejenom malí „páni“, ale i ti větší a určitě také malé slečny a jejich maminky a babičky.

Na výstavě tak bude možné nejenom získat povědomí o historii a současnosti hraček, ale také se pobavit a pohrát si. Důležitou součástí výstavy je totiž hema, která poskytne možnost zábavy. Děti si zde mohou spolu s rodiči malovat, jezdit na pohyblivých hračkách, skládat stavebnicové systémy, hrát na pískovišti, jezdit na autodráze a procházet bludištěm.

Alexandra Zvonařová

Epitafy Emy Destinnové

Název nové výstavy napovídá, že tentokrát jsou v Síni Emy Destinnové vystaveny vešle z pera slavné pěvkyně. Její rukopisná sbírka, kterou napsala ve Stráži nad Nežárkou, je tvořena básněmi - epitafy, jejichž tituly tvoří jména, s nimiž se setkávala na nábobcích na strážském hřbitově. Od místních obyvatel i od místního kronikáře si pak nechávala vyprávět o životních osudech zemřelých a příběhy, které ji zaujaly, ztvárnila do podoby epitafů. Podobně ostatně vznikl i její čtyřsvazkový román „Ve stínu modré růže“, v němž - stejně jako ve sbírce epitafů - Destinnová nazývá Stráž nad Nežárkou „Rábskem“.

Rukopis sbírky „Rábských mrtvů a jejich epitafů“, datovaný „1924“, obsahuje padesát devět epitafů a je uložen v divadelním oddělení Národního muzea v Praze. Strojopisný opis, datovaný „1924 - 1929“, obsahuje padesát jeden epitaf a uchovává jej ve svých sbírkách Muzeum Jindřichohradecka. Na výstavce je návštěvníkům představena část této sbírky, včetně vlastního epitafu Emy Destinnové, jehož poslední čtyřverší je součástí památníku pěvkyně na břehu Nové řeky, největší pozomost je věnována osudům posledních šlechtických majitelů strážského panství a zámku, rodině Leonhardů, které ovšem autorka ve své tvorbě překlátila na „Lombardi“. Verše Emy Destinnové doprovodil poetickými fotografiemi jubilující strážský fotograf Boris Procházka.

František Fürbach

Novinky v muzejních sbírkách

Díl VI. Z jindřichohradeckých tiskáren

Jedním z nejcecnnějších knižních sbírkových fondů Muzea Jindřichohradecka jsou tzv. Jindřichohradecké tisky. Jsou odrazem bohaté historie knihtisku v našem městě, jehož nejslavnější éra souvisí s držním podnikem tiskařskou rodinou Landfrasů. Právě v letošním roce uplyne 210 let od chvíle, kdy rodina Landfrasů získala jindřichohradeckou Hilgartnerovu tiskárnu a také 210 let od narození Aloise Josefa Landfrase, který dokázal svým umem a obchodním talentem pozvednout rodinnou tiskárnu na jeden z největších mimopražských podniků 19. století. Kromě toho se stal významnou

osobností zdejšího veřejného dění a v jeho životních osudech se zrcadlí také osudy Jindřichova Hradce. V jindřichohradeckém muzeu nalezneme připomínky Knižní kultura, Štočky, Kramářské tisky a Rukopisy. Landfrasovská výročí si v letošním roce připomeneme drobnější výstavkou o osudech tiskárny a rodiny a jejich vztahu k městu. Bude probíhat spolu s výstavou k 200. výročí obnovení jindřichohradeckého gymnázia, a tak připomeneme např. i Aloisova studentská léta na jindřichohradeckém gymnáziu.

Sběratelská pozornost jindřichohradeckých muzejníků věnovaná problematice zdejších tiskáren započala již v době, kdy tiskárna plně pracovala pod vedením Landfrasů – především Viléma Bohumila Landfrase (1865 – 1931) a jeho ženy Marie. Správcové muzea František Fau a po roce 1934 Jan Muk jistě i na základě dobrých osobních vztahů s tiskaři, jejichž podnik byl konečnou umístěn přímo naproti budově muzea na Balbínově náměstí, získali základ výše zmíněných fondů. Významné a rozsáhlé nákupy uskutečnilo naše muzeum v 90. letech 20. století. Jednalo se o jindřichohradecké tisky a o řadu rukopisů, podle nichž tiskárna tiskla (včetně rukopisů děl V. R. Kramera, J. P. Devítského apod.), dokumentů souvisejících s činností tiskárny a životem rodiny, tiskařských štoček a podobně. Ty jsou dnes součástí výše zmíněných souvisejících fondů. Samotný fond Jindřichohradecké tisky obsahuje 3 571 inventurních čísel. Převažuje především náboženská modlitební literatura, doplňuje ji lidová zábavná literatura. Nejdůležitou součástí produkce tiskárny však byla periodika, spisy naučné a odborné a tisky pro jindřichohradecké školy a organizace – učebnice, výroční zprávy, stanovy apod. Právě v oblasti periodik se naše město může pyšnit týdeníkem Ohlas od Nežárky, který vycházel nepřetržitě více než 70 let (1871-1942). Originály všech dnes již do digitální podoby převedených ročníků Ohlasu od Nežárky jsou součástí fondu Jindřichohradecké tisky. Jeho záběr však sahá k nejstaršímu jindřichohradeckému tisku z roku 1720, homí časová hranice je prozatím odvozena od doby, kdy byly jindřichohradecké tiskárny (Landfrasova, Svobodova a Alexandrova) znárodněny. Novější produkce jindřichohradecké pobočky Jihočeských tiskáren a po roce 1989 vzniklých soukromých aktivit na polygrafickém poli je prozatím získávána do tzv. doprovodné dokumentace.

Štěpánka Běhalová

Zprávy:

Muzeum Jindřichohradecka je v červnu otevřeno denně vždy od 8.30 - 12.00 a 13.00 - 17.00 hodin. **Městská vyhlídková věž** je otevřena také denně od 10.00 - 12.30 a 13.00 - 16.00 hodin. **Kostel sv. Jana Křtitele** je uzavřen. **Výstavní prostory v komplexu bývalého minoritského kláštera** jsou otevřeny denně mimo pondělí od 9.00 - 12.00 a 13.00 - 16.00 hodin.

Knihovna Muzea Jindřichohradecka je pro veřejnost otevřena vždy v pondělí a ve středu od 12.30 - 15.30 hodin (návštěvu je možné také předem telefonicky objednat u PhDr. Štěpánky Běhalové, PhD.).

Muzeum Jindřichohradecka pořádá v pátek 8. června od 21.00 - 23.00 hodin již III. ročník **Festivalu muzejních nocí**. V rámci této akce bude mimořádně v nočních hodinách otevřen kostel sv. Jana Křtitele a komplex minoritského kláštera. Součástí prohlídky bude **varhanní koncert**. Letos bude slavnostně otevřena nově zrekonstruovaná **Mikulášská kaple** a bude představena nová **publikace o Tině Bauer-Pezellen**.

Spolek Přátel starého J. Hradce a muzeum Vás zvou na **přednášku Zdeny Skořepové a Jaroslava Havlíka** doplněnou fotografiemi, nazvanou „Cesta do Nepalů“, která se koná v pondělí 11. června od 19 hodin v konferenčním sále ve Štítného ulici.

Muzeum Jindřichohradecka Vás zve na výstavu „**200 let obnoveného jindřichohradeckého gymnázia**“. Vernisáž se koná ve čtvrtek 14. června od 16 hodin v konferenčním sále ve Štítného ulici. Výstava je přístupna do 30. prosince 2007.

Gymnázium Vítězslava Nováka a muzeum připravily ve čtvrtek 14. června 2007 v křížové chodbě bývalého minoritského kláštera výstavu **Výtvarné práce studentů jindřichohradeckého gymnázia**. Výstava potrvá do 1. července 2007.

Muzeum připravilo výstavu Adolfa Jelínka, který tvořil pod jménem Alex, nazvanou „**Alex grafika malíř**“. Vernisáž se koná ve čtvrtek 21. června 2007 od 16 hodin ve výstavní síni „13“. výstava potrvá do 22. července 2007.

V muzeu dále pokračuje ve výstavní síni „13“ výstava fotografií Borise Procházky nazvaná „**Rozumem i citem**“ - do 10. června 2007 a v kapli sv. Víta výstava „**Tina Bauer-Pezellen Obrazy, kresby**“ - do 22. července 2007.

Ve výstavních prostorách minoritského kláštera jsou přístupny výstavy „**Stíhači ohnivých nocí aneb čs. váleční letci v řadách 68. sňhačí perutě**“, „**70 let létání na Jindřichohradecku**“ - v konferenčním sále, „**Afrika - země mnoha tváří**“ - v křížové chodbě, všechny pouze do 3. června 2007 a výstava hraček „**Kdo si hraje, nezlobí**“ - ve výstavní síni do 30. prosince 2007

NOVUM – měsíční zpravodaj Muzea Jindřichohradecka Ročník XVI. 6/2007

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Píkal Registrační značka: MK ČR 11673

Výkonný redaktor: Pavla Míchalová www.muzeum.esnet.cz

Adresa: Muzeum Jindřichohradecka, Balbínovo nám. 19/I, 377 01 Jindřichův Hradec

Telefon: 384 363 660, 384 363 661 Fax: 384 361 576 E-mail: muzeum@esnet.cz